

[Uz Sākumlapu](#) > ... > [Jūsu Tiesības](#) > [Nepilngadīgo Tiesības Tiesas Procesā](#) > [Czechia](#)

Saturu nodrošina

Čehija

Nepilngadīgo tiesības tiesas procesā

Čehija

1. Bērnu tiesībspēja un rīcībspēja

Privāttiesībās Likumā Nr. 89/2012 (Civilkodekss) ir noteikts, ka bērna spēja veikt konkrētu tiesisku darbību ir saistīta ar viņa vecuma personu intelektuālo un gribas briedumu. Tā ir vienkārša prezumpcija, kas nozīmē, ka pretējo var pierādīt visos gadījumos. Pilnu tiesībspēju un rīcībspēju iegūst 18 gadu vecumā; pie konkrētiem nosacījumiem tiesa var piešķirt tiesībspēju un rīcībspēju 16 gadus vecam bērnam. Ja bērnam nav tiesībspējas un rīcībspējas, viņu pārstāv viņa likumīgais pārstāvis vai aizbildnis. Minētās personas var dot savu piekrišanu konkrētām bērna tiesiskām darbībām, un tādā gadījumā bērnam ir atļauts rīkoties patstāvīgi piekrišanas ietvaros, ja vien tiesību akti to konkrēti neaizliedz.

Saskaņā ar Čehijas Kriminālkodeksu (Likums Nr. 40/2009) bērnus, kas jaunāki par 15 gadiem, nevar saukt pie kriminālatbildības. Bērnus, kas ir vecāki par 15 gadiem, bet noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdī bija jaunāki par 18 gadiem, var saukt pie kriminālatbildības tikai tad, ja viņu intelektuālais un morālais briedums noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdī ļāva viņiem apzināties savas rīcības nelikumību un kontrolēt šīs darbības.

2. Bērnu tiesības civilprocesā

a) Bērna loma un bērna tiesībspēja un rīcībspēja civilprocesā

Bērni var tikt iesaistīti tiesvedībā dažādos veidos. Civilprocesā bērni parasti ir dalībnieki, bet var būt arī liecinieki. Turpmāk tiks aplūkota bērnu kā civilprocesa dalībnieku loma. Attiecīgie tiesību akti ir Civilprocesa kodekss (Likums Nr. 99/1963) un Speciālās tiesvedības likums (Likums Nr. 292/2013).

Civilprocess dalās sacīkstes tiesvedībā un tiesvedībā, kas nav balstīta uz sacīkstes principu. Lai gan bērni var būt iesaistīti abu veidu procesos, viņi visbiežāk ir iesaistīti tiesvedībā, kas nav balstīta uz sacīkstes principu (piemēram, tiesvedībā par aizgādību). Galvenie jautājumi, kas tiek izskatīti tiesvedībā par aizgādību, ir saistīti ar bērna vārdu un uzvārdu, uzturīdzekļiem, saskarsmes tiesībām, vecāku atbildību un konkrētiem jautājumiem saistībā ar aizgādību. Vairumā gadījumu tiesvedību var uzsākt pēc pieprasījuma un tiesa pēc savas iniciatīvas, izņemot jautājumus, kas saistīti ar bērna pārstāvību (tādā gadījumā tiesvedību var sākt tikai pēc likumīgā pārstāvja lūguma) vai tiesībspējas un rīcībspējas piešķiršanu (tiesvedību uzsāk tikai pēc bērna vai viņa likumīgā pārstāvja pieprasījuma).

Tāpat kā privāttiesībās arī civilprocesā bērna tiesībspēja un rīcībspēja ir saistīta ar viņa vecuma intelektuālo un gribas briedumu. Tomēr, ja to prasa lietas apstākļi, tiesa var nolemt, ka bērnu pārstāv viņa likumīgais pārstāvis vai aizbildnis, pat ja citādi viņš šajā jautājumā varētu rīkoties neatkarīgi.

b) Tiesas un citas struktūras, kas aizstāv bērna intereses

Bērnu juridisko statusu nosaka tiesas. Sacīkstes tiesvedībā izskatāmās lietas un lietas, kas nav balstītas uz sacīkstes principu, izskata vispārējās tiesas. Tomēr tiesneši, kas šajās tiesās izskata lietas, kuras nav balstītas uz sacīkstes principu, parasti neizskata sacīkstes tiesvedībā izskatāmās lietas. Pirmajā instancē tiesvedība notiek rajona tiesās, savukārt apgabaltiesas ir apelācijas tiesas. Apelācijas pārskatīšana nav atļauta lietās, kas attiecas uz aizgādību.

Civilprocesos, kas saistīti ar nepilngadīgo tiesisko aprūpi, galvenā loma ir bērnu sociālās un tiesiskās aizsardzības iestādei. Šo kompetenci galvenokārt īsteno pašvaldību biroji ar paplašinātu kompetenci. Bērnu sociālās un tiesiskās aizsardzības iestāde var uzsākt iepriekš minēto tiesvedību un pēc tam šajā tiesvedībā darboties kā aizbildnis *ad litem*. Iestāde vienlaikus nodrošina bērna sociālo un tiesisko aizsardzību arī ārpus tiesvedības — vai nu saistībā ar preventīviem vai konsultatīviem pasākumiem, vai arī ar izglītojošiem pasākumiem. Bērnu sociālās un tiesiskās aizsardzības iestādes kompetenci un uzdevumus reglamentē Likums par bērnu sociālo un tiesisko aizsardzību (Likums Nr. 359/1999).

Iepriekš minētajos gadījumos uzsākt tiesvedību (vai pievienoties tiesvedībai) var arī prokuratūra. Nepilngadīgo tiesiskās aprūpes gadījumā tā var to darīt gadījumos, kad tiek piemērots īpašs pasākums saistībā ar bērna audzināšanu, institucionālo aprūpi, dzimšanas datuma noteikšanu vai vecāku atbildības vai tās īstenošanas apturēšanu, ierobežošanu vai atņemšanu. Ja prokuratūra uzsāk tiesvedību, tā rīkojas kā jebkurš cits prasītājs. Ja prokuratūra pievienojas tiesvedībai, tā var veikt visus pasākumus, ko var veikt tiesvedības dalībnieks, izņemot izdot rīkojumus (piemēram, pieteikumu atsaukšanu).

c) Bērna interešu ievērošanas uzraudzība

Vispārējs princips, kas tiek ievērots civilprocesā, kurā iesaistīti bērni, ir uzsvars uz bērna interešu aizsardzību saskaņā ar Konvenciju par bērna tiesībām. Ja tiesvedībā iesaistītais bērns spēj formulēt savu viedokli, tiesai ir jānoskaidro viņa viedoklis par izskatāmo jautājumu. Apsverot bērna viedokli, tiesa ņem vērā bērna vecumu un intelektuālo briedumu.

Civilprocess, kas balstīts uz sacīkstes principu, ietver virkni instrumentu, kas uzlabo bērna stāvokli. Viens no tiem ir pienākums izsniegt dokumentus bērniem, kas vecāki par 15 gadiem. "Formāli lēmumi" pret bērniem nav pieļaujami, tāpēc nevar pieņemt spriedumus par atzišanu, aizmuguriskus spriedumus vai maksājuma rīkojumus pret bērniem.

Tiesvedībā, kas nav balstīta uz sacīkstes principu, un tiesvedībā par aizgādību uzsvars tiek likts uz tiesvedības lietderību. Lietās, kas saistītas ar vienošanos par attiecībām ar bērniem, ir iespējams noteikt pagaidu pasākumu, par kuru tiesa pieņem lēmumu septiņu dienu laikā; bērna būtisku interešu smaga apdraudējuma vai pārkāpuma gadījumā tiesa parasti lemj par pagaidu pasākumiem 24 stundu laikā. Pēc tam parastā procedūra būtu jāizdod sešu mēnešu laikā pēc tiesvedības sākšanas. Lai aizsargātu bērna intereses, bieži vien tiesvedībā kā aizbildnis *ad litem* ir iesaistīta bērnu sociālās un tiesiskās aizsardzības iestāde.

3. Bērnu statuss kriminālprocesā

a) Bērni līdz 15 gadu vecumam kā noziedzīga nodarījuma izdarītāji

Čehijas Republikā bērnus, kas jaunāki par 15 gadiem, nevar saukt pie atbildības par noziedzīgiem nodarījumiem. Ja bērns, kas jaunāks par 15 gadiem, izdara pārkāpumu, kas citos apstākļos tiek uzskatīts par noziedzīgu nodarījumu, tad saskaņā ar Speciālās tiesvedības likumu (Likums Nr. 292/2013) notiek ārkārtas civilprocess, nevis kriminālprocess saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksu (Likums Nr. 141/1961). Īpašie noteikumi, kas piemērojami lietām, kuras attiecas uz bērniem, kas jaunāki par 15 gadiem, ir noteikti Likumā par juvenālo justīciju (Likums Nr. 2018/2003).

Lietas, kuras attiecas uz bērniem, kas jaunāki par 15 gadiem, izskata nepilngadīgo tiesas (specializēti tiesneši vispārējās jurisdikcijas tiesās). Šie specializētie tiesneši iziet apmācību, lai iegūtu detalizētas zināšanas par noteikumiem, kas piemērojami šādai tiesvedībai, un par to, kā rīkoties attiecībā uz likumpārkāpējiem, kas jaunāki par 15 gadiem. Arī prokuroriem un tiesībaizsardzības amatpersonām ir jāiziet īpaša apmācība darbā ar jauniešiem.

Tiesvedību uzsāk pēc prokuratūras pieteikuma vai tiesa pēc savas iniciatīvas. Papildus bērnam tiesvedībā piedalās arī bērnu sociālās un tiesiskās aizsardzības iestāde, bērna likumīgie pārstāvji vai aizbildņi, personas, kam uzticēta bērna aprūpe vai aizgādība, kā arī citas personas, par kuru tiesībām un pienākumiem tiesvedības gaitā ir jāpieņem lēmums. Ja pieteikumu par tiesvedības uzsākšanu ir iesniegusi prokuratūra (t. i., ja tiesvedību nav uzsākusi tiesa pēc savas iniciatīvas), procesā piedalās arī prokuratūra. Tiesvedībā bērnam ir vajadzīgs aizbildnis, kas ir advokāts.

Ja bērns, kas jaunāks par 15 gadiem, izdara pārkāpumu, kas citos apstākļos būtu uzskatāms par noziedzīgu

nodarījumu, nepilngadīgo tiesa veic nepieciešamos korektīvos pasākumus. Tiesa var bērnam piemērot izglītojošu pienākumu (piemēram, proporcionāli bērnam pieejamajiem līdzekļiem atlīdzināt nodarīto kaitējumu, brīvajā laikā un bez maksas veikt sociāli lietderīgu darbu), izglītojošu ierobežojumu (piemēram, nesatīkties ar konkrētām personām, neapmeklēt konkrētas vietas, nepiedalīties azartspēlēs, nelietot atkarību izraisošas vielas utt.), izdot brīdinājumu, ievietot bērnu terapeitiskā, psiholoģiskā vai citā piemērotā izglītības programmā izglītojošā aizbildnības centrā, nodot bērnu probācijas amatpersonas uzraudzībā, nodrošināt aizsargājošu aprūpi vai aizsargājošu medicīnisko aprūpi, norīkot probācijas amatpersonu, nodot bērnu aizsargājošā institucionālā aprūpē vai aizsargājošā medicīniskā aprūpē. Tiesa var izvēlēties nepiemērot pasākumus, ja tiesvedības gaitā gūtā pieredze ir bijusi pietiekama, lai bērns gūtu mācību un lai viņu atturētu no jebkādam nelikumīgām darbībām nākotnē.

Ja vien nepilngadīgo tiesa nenolemj citādi, lietas, kuras attiecas uz bērniem, kas jaunāki par 15 gadiem, izskata slēgtās sēdēs. Tiesvedībā uzsvars tiek likts uz bērna privātuma aizsardzību. Tiesvedības iznākumu var publicēt publiskajos medijos, tiklīdz lēmums ir kļuvis galīgs (nenosaucot bērna vai citu dalībnieku vārdus).

b) Bērni, kas vecāki par 15 gadiem, kā noziedzīga nodarījuma izdarītāji

Tiesvedību lietās, kas attiecas uz nepilngadīgajiem, reglamentē arī Likums par juvenālo justīciju. "Nepilngadīga persona" ir persona, kas ir sasniegusi 15 gadu vecumu noziedzīga nodarījuma (mazgadīgu personu gadījumā saukts par "pārkāpumu" [*provinēnī*]) izdarīšanas brīdī, bet vēl nav 18 gadus veca. Nepilngadīgos var saukt pie kriminālatbildības, bet tikai ar nosacījumu, ka viņu intelektuālais un morālais briedums nodarījuma izdarīšanas brīdī ļāva viņiem apzināties savas rīcības nelikumību un kontrolēt šīs darbības.

Nepilngadīgajiem ir jābūt advokātam no brīža, kad pret viņiem tiek veikti pasākumi saskaņā ar Likumu par juvenālo justīciju vai darbības saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksu (tostarp steidzamas vai neatkārtojamas darbības), ja vien nav iespējams atlikt šādu pasākumu īstenošanu un par to informēt advokātu.

Lietas, kuras attiecas uz nepilngadīgajiem, izskata nepilngadīgo tiesas (specializēti tiesneši vispārējās jurisdikcijas tiesās). Saskaņā ar Likumu par juvenālo justīciju nepilngadīgo tiesa var nepilngadīgajiem piemērot šādus pasākumus:

- izglītojoši pasākumi (probācijas amatpersonas uzraudzība, probācijas programma, izglītojoši pienākumi, izglītojoši ierobežojumi un brīdinājums);
- aizsardzības pasākumi (aizsargājoša medicīniskā aprūpe, droša preventīvā aizturēšana, priekšmetu konfiskācija, īpašuma daļas konfiskācija un aizsargājoša institucionālā aprūpe);
- soda pasākumi [sabiedriskais darbs, finansiāli pasākumi, nosacīti finansiāli pasākumi, konfiskācija, konkrētu darbību aizliegums, aizliegums turēt un audzēt dzīvniekus, izraidīšana, mājas arests, aizliegums apmeklēt sporta, kultūras un citus sabiedriskus pasākumus, brīvības atņemšanas sods ar nosacītu piemērošanu pārbaudes laikā (soda noteikšanas nosacīta atlikšana), brīvības atņemšanas sods ar nosacītu piemērošanu pārbaudes laikā ar uzraudzību, nenosacīts brīvības atņemšanas sods].

Pasākumos jāņem vērā nepilngadīgā likumpārkāpēja raksturs, vecums un intelektuālais un morālais briedums, veselības stāvoklis, kā arī viņa personīgā, ģimenes un sociālā situācija, un tiem jābūt samērīgiem ar nodarījuma raksturu un smagumu.

Nepilngadīgo gadījumā tiesvedība jāveic tā, lai negatīvi neietekmētu viņu psihi un, ņemot vērā viņu vecumu, neapdraudētu viņu emocionālo un sociālo attīstību. Saskaņā ar Likumu par juvenālo justīciju iesaistītās iestādes sadarbojas ar kompetento iestādi bērnu sociālās un tiesiskās aizsardzības jomā un ar Probācijas un mediācijas dienestu. Saskaņā ar Likumu par juvenālo justīciju iesaistītajām iestādēm vienmēr ir pienākums informēt nepilngadīgos par viņu tiesībām vecumam piemērotā veidā un nodrošināt viņiem visas iespējas tās izmantot.

Nepilngadīgā likumīgais pārstāvis vai aizbildnis ir tiesīgs pārstāvēt nepilngadīgo, jo īpaši izvēlēties viņam advokātu, izteikt priekšlikumus nepilngadīgā vārdā, iesniegt pieteikumus un veikt korektīvos pasākumus viņa vārdā; likumīgajam pārstāvim ir arī tiesības piedalīties darbībās, kurās saskaņā ar minēto likumu var piedalīties nepilngadīgais. Nepilngadīgā labā likumīgais pārstāvis vai aizbildnis var īstenot šīs tiesības arī pret nepilngadīgā gribu. Nepilngadīgās personas likumīgajam pārstāvim vai aizbildnim ir arī tiesības uzdot jautājumus iztaujātajām personām, iepazīties ar lietas materiāliem, izņemot protokolu par balsošanu un slepeno liecinieku personas datus, sagatavot izrakstus un piezīmes no lietas materiāliem, kā arī uz sava rēķina kopēt lietas materiālus vai to daļas.

Tiesvedībā uzsvars tiek likts uz nepilngadīgās personas datu aizsardzību; jo īpaši bez likumā noteikta iemesla nedrīkst publiskot informāciju, kuras izpaušanas rezultātā var tikt darīta zināma nepilngadīgā identitāte. Visu iesaistīto iestāžu darbiniekiem (policistiem, prokuroriem, tiesnešiem, Probācijas un mediācijas dienesta amatpersonām, kā arī sociālajiem darbiniekiem) jābūt īpaši apmācītiem darbā ar jauniešiem. Principā lietas izskatīšana notiek aiz slēgtām durvīm.

c) Cietušie bērni (noziegumā cietušie)

Tiesību aktos ir nošķirtas cietušās personas un noziegumā cietušie. Kriminālprocesa kodeksā cietušās personas ir definētas kā personas, kurām noziedzīga nodarījuma rezultātā nodarīts miesas bojājums, kaitējums vai morāls kaitējums vai kurām ir nodarīts kaitējums, likumpārkāpējam gūstot labumu no noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas. Cietušajām personām ir virkne tiesību, tostarp tiesības iesniegt papildu pierādījumus, iepazīties ar lietas materiāliem, piedalīties galvenajā tiesas sēdē un sniegt komentārus par lietu pirms tiesvedības pabeigšanas. Cietusī persona var būt gan fiziska, gan juridiska persona.

Kopš 2013. gada Čehijas Republikā noziedzīgos nodarījumos cietušo tiesībām ir piemērojami īpaši tiesību akti (Likums par noziegumos cietušajiem Nr. 45/2013), kuros papildus cietušās personas tiesībām ir paredzēta īpaši rūpīga pieeja noziedzīgās darbības cietušajiem un viņiem tiek piešķirta virkne tiesību, lai palīdzētu mazināt noziedzīgu darbību ietekmi uz cietušo dzīvi. Šajā gadījumā ar jēdzienu "cietušie" saprot fiziskas personas, kurām noziedzīga nodarījuma rezultātā ir nodarīts (vai būtu nodarīts) miesas bojājums, kaitējums vai morāls kaitējums vai kurām ir nodarīts kaitējums, likumpārkāpējam gūstot (vai pastāvot iespējai gūt) labumu no noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas. Cietušo īpašās tiesības jo īpaši ietver īpašu atbalstu, tiesības uz informāciju, aizsardzību pret reāliem draudiem, privātuma aizsardzību, aizsardzību pret sekundāru kaitējumu un finansiālu palīdzību. Cietušajiem ir arī tiesības uz uzticības personas līdzdalību kriminālprocesa pasākumu izpildes laikā. Uzticības personas ir personas, kuras cietušie paši izvēlas, lai saņemtu psiholoģisko atbalstu.

Saskaņā ar šiem īpašajiem tiesību aktiem personas, kas jaunākas par 18 gadiem, tiek uzskatītas par īpaši neaizsargātiem cietušajiem un tādēļ tām tiek piešķirta virkne tiesību papildus cietušās personas statusam kriminālprocesā, kā arī papildus cietušo tiesībām. Īpaši neaizsargātu cietušo tiesības ietver bezmaksas palīdzību. Principā ir jāapmierina viņu lūgumi nepieļaut saskarsmi ar likumpārkāpēju un par to, lai pirmstiesas nopratināšanu veic tā paša vai pretējā dzimuma persona. Neaizsargātu cietušo pirmstiesas nopratināšanu veic apmācītas personas un tā notiek šim nolūkam paredzētās vai pielāgotās telpās; ja cietušais ir bērns, pirmstiesas nopratināšanu vienmēr vada persona, kas ir apmācīta to darīt, izņemot gadījumus, kad nepieciešams steidzami rīkoties un apmācītu personu nevar atrast (informāciju par bērnu nopratināšanu skatīt turpmāk).

d) Bērns kā nozieguma liecinieks

Tiesību aktos ir paredzēti izņēmumi attiecībā uz tādu personu nopratināšanu, kas jaunākas par 18 gadiem un ir bijušas noziedzīgu nodarījumu liecinieki. Nopratinātajiem bērniem jābūt informētiem par viņu tiesībām atteikties liecināt un par viņu pienākumu runāt patiesību un neko neslēpt. Tajā pašā laikā bērni ir jāinformē par nepatiesas liecības sekām. Tā kā bērnus, kas jaunāki par 15 gadiem, nevar saukt pie kriminālatbildības, viņi netiek informēti par nepatiesas liecības sekām. Šī informācija ir jāsniedz bērna vecumam, kā arī intelektuālajam un morālajam briedumam piemērotā veidā; ir skaidrs, ka nopratināšana jāveic, ņemot vērā bērna vecumu un intelektuālās attīstības līmeni.

Ja bērnus nopratina par apstākļiem, kuru atcerēšanās varētu nelabvēlīgi ietekmēt viņu psiholoģisko un morālo attīstību viņu vecuma dēļ, nopratināšana ir jāveic ar īpašu rūpību, un tās saturs ir jāapstrādā tā, lai izvairītos no nepieciešamības atkārtot nopratināšanu turpmākajā procesa gaitā.

Nopratināšanā uzaicina piedalīties bērnu sociālās un tiesiskās aizsardzības iestādi vai jebkuru citu personu, kurai ir pieredze jauniešu izglītības jomā un kura var palīdzēt veikt nopratināšanu ar īpašu rūpību. Tāpat var uzaicināt piedalīties vecākus, ja viņu klātbūtne palīdzēt veikt nopratināšanu ar īpašu rūpību.

Parasti bērnus nopratina īpašās nopratināšanas telpās, kuru mērķis ir radīt draudzīgu un mājīgu atmosfēru, tādējādi atvieglojot kontakta veidošanu ar bērnu. Nopratināšanas veic īpaši apmācīti policijas darbinieki. Bērniem, kas jaunāki par 18 gadiem, jautājumus var uzdot tikai ar policijas iestādes starpniecību, lai viņi būtu pasargāti no neatbilstīgiem jautājumiem, ko uzdod personas, kuras nav īpaši apmācītas.

Turpmākajā tiesvedības gaitā bērnus var nopratināt vēlreiz tikai tad, ja tas ir patiesi nepieciešams. Saskaņā ar

tiesas lēmumu tiesvedībā ir iespējams sniegt pierādījumus, nolasot protokolu vai atskaņojot nopratināšanas video vai audio ierakstus, izmantojot videokonferenci arīkojumu.

Attiecībā uz personām, kas jaunākas par 18 gadiem, tiesību aktos ir uzsvēta arī personas datu un privātuma aizsardzība. Kriminālprocesa kodeksā ir noteikts, ka saistībā ar noziedzīgu nodarījumu neviens nekādā veidā nedrīkst publiskot informāciju, kas ļautu noskaidrot tādas cietušās personas (cietušā) identitāti, kura ir jaunāka par 18 gadiem. Tāpat ir aizliegts publiskot tādas attēlus, video vai audio ierakstus vai citu informāciju par tiesas procesa gaitu vai atklātu uzklaušānu, kas ļautu noteikt cietušās personas (cietušā) identitāti. Galīgos spriedumus nedrīkst publiskot publiskajos medijos, norādot cietušās personas vārdu, uzvārdu un dzīvesvietas adresi. Ņemot vērā cietušās personas intereses, kā arī izdarītā noziedzīgā nodarījuma veidu un raksturu, palātas priekšsēdētājs var lemt par turpmākiem ierobežojumiem attiecībā uz galīgā notiesājošā sprieduma publicēšanu, lai nodrošinātu cietušās personas interešu pienācīgu aizsardzību. Par šo pienākumu pārkāpumiem sauc pie atbildības.

4. Bērna adopcija

Adopciju var aprakstīt kā procesu, kurā persona pieņem citas personas bērnu kā savu, tādēļ šis process atšķiras no citiem juridiskiem jēdzieniem, kas nosaka vecāku stāvokli. Adopcija var notikt tikai pēc tiesas lēmuma pieņemšanas.

Civilkodeksā (Likums Nr. 89/2012) ir paredzēti turpmāk uzskaitītie adopcijas nosacījumi.

- Adopcija nav iespējama starp tiešās asinsradniecības radniekiem un starp brāļiem un māsām (izņemot surogātmātes statusu).
- Starp adoptētāju un adoptēto bērnu ir jābūt atbilstoši vecuma starpībai (parasti vismaz 16 gadi).
- Ir vajadzīga bērna piekrišana (ja viņš ir vecāks par 12 gadiem) vai aizbildņa piekrišana attiecībā uz jaunākiem bērniem.
- Adopcijas noteikumi ļauj adoptēt nepilngadīgos, kuri nav ieguvuši pilnu tiesībspēju un rīcībspēju.
- Vecāku piekrišana, kas ir personīgi paziņota tiesai. Piekrišanu adopcijai var atsaukt ne vēlāk kā trīs mēnešu laikā no dienas, kad tā tika dota (konkrētos gadījumos to var atsaukt vēlāk). Vecāku piekrišana nav vajadzīga, ja vecāka atrašanās vieta nav zināma, ja ir izpildīti nosacījumi, lai ierobežotu viņa tiesībspēju un rīcībspēju, kā arī tad, ja viņiem nav intereses par bērnu vai ja tiesa viņiem ir atņēmusi vecāku tiesības un pienākumus (kas ietver tiesības piekrist bērna adopcijai).
- Bērna aizgādība pirms adopcijas. Par būtisku uzskata tikai aizgādību, kas noteikta saskaņā ar tiesas lēmumu, un šādā gadījumā tiesa var izdot rīkojumu par aizgādību tikai pēc trīs mēnešiem no dienas, kad vecāks piekrita adopcijai. Tiesa lems par bērna nodošanu adoptētāja aizgādībā pirms adopcijas tikai pēc tam, kad tā būs veikusi izmeklēšanu par bērna un adoptētāja savstarpējo piemērotību.
- Tiesas lēmums par adopciju. Papildus iepriekš minētajam tiesai ir jāpārbauda, vai attiecības starp adoptētāju un adoptējamo atbilst vecāka un bērna attiecībām vai vismaz — vai pastāv pamats šādām attiecībām. Bērna adopcijai ir jāatbilst viņa tiesībām.

Adopcijai ir turpmāk aprakstītās sekas.

- Iepriekš pastāvošās attiecības starp bērnu un viņa bioloģisko ģimeni izzūd, savukārt starp adoptējamo un adoptētāju un viņu radniekiem rodas jaunas attiecības. Saskaņā ar tiesas lēmumu par adopciju adoptētājs tiek ierakstīts svarīgākajos reģistros.
- Adoptētais bērns iegūst sava adoptētāja vai adoptētāju bērna statusu; adoptētajam un adoptētājam(-iem) ir tādas pašas tiesības un pienākumi kā tie, kas izriet no dabiskām vecāku un bērnu attiecībām.
- Uzvārda maiņas gadījumā adoptētajam bērnam var būt salikts uzvārds.

Lapa atjaunināta: 26/07/2024

Šīs lapas dažādās valodu versijas uztur attiecīgās dalībvalstis. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Eiropas Komisija neuzņemas nekādas saistības un atbildību par datiem, ko satur šis dokuments, vai informāciju un datiem, uz kuriem šajā dokumentā ir atsauces. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.